

A VENYIGE SPA

SZERZŐ: DÉKÁNY TIBOR

2014-ben tizedszer adták át A Média Építészeti Díját. A jubileumi évben talán minden korábbinál erősebb volt az indulók mezőnye. A nemzetközi zsűri a következő alkotásokat találta elismerésre leginkább érdemesnek: A hosszú ház, építész tervezők: Földes László, Sónicz Péter; a Pannonhalmi Bencés Főapátság új látogatóbejárata, építész tervezők: Czigány Tamás, Páll Anikó, Tóth Györgyi; 4-es metró – a legék metrója –, építész generáltervezés: PALATIUM M4 Projekt Kft. – Csapó Balázs, Erő Zoltán, Veres Ádám, Tóth Zoltán, Román László, Zorkóczy Zoltán, Szilágyi Klára, Jovanovi Biljana; Családi ház Csobánkára, építész tervező: Börzsei Tamás; Borterasz és Venyige Spa Eger mellett, építész tervezők: Gereben Péter, Marián Balázs.

e

bbben az igen erős mezőnyben a zsűri az egri Venyige épületeit értékelte a legmagasabbra. Valamennyiünket büszkeséggel tölthet el, hogy ismét nemzetközi elismerést aratott egy borászati építmény. Mit is fed pontosan, hogyan működik ez a díjkategória? „A Média Építészeti Díja nem minősít, hanem tükröt tart elénk, tervezők elé, amelyben nemcsak egymást látjuk, hanem azt is, hogy mit gondolnak a kultúra többnyire nem reflektorfényben élő, de

hátterben igencsak meghatározó közvetítői az építészet jelenéről, jövőjéről és az építészek munkáiról” – összegezte a díj jellemzőit Pásztor Erika Katalin, az epiteszforum.hu főszerkesztője, kurátora. Ezt az elvet követik immár tízedik éve hazánk egyedi és rendhagyó kortárs építészeti eseményének szervezői.

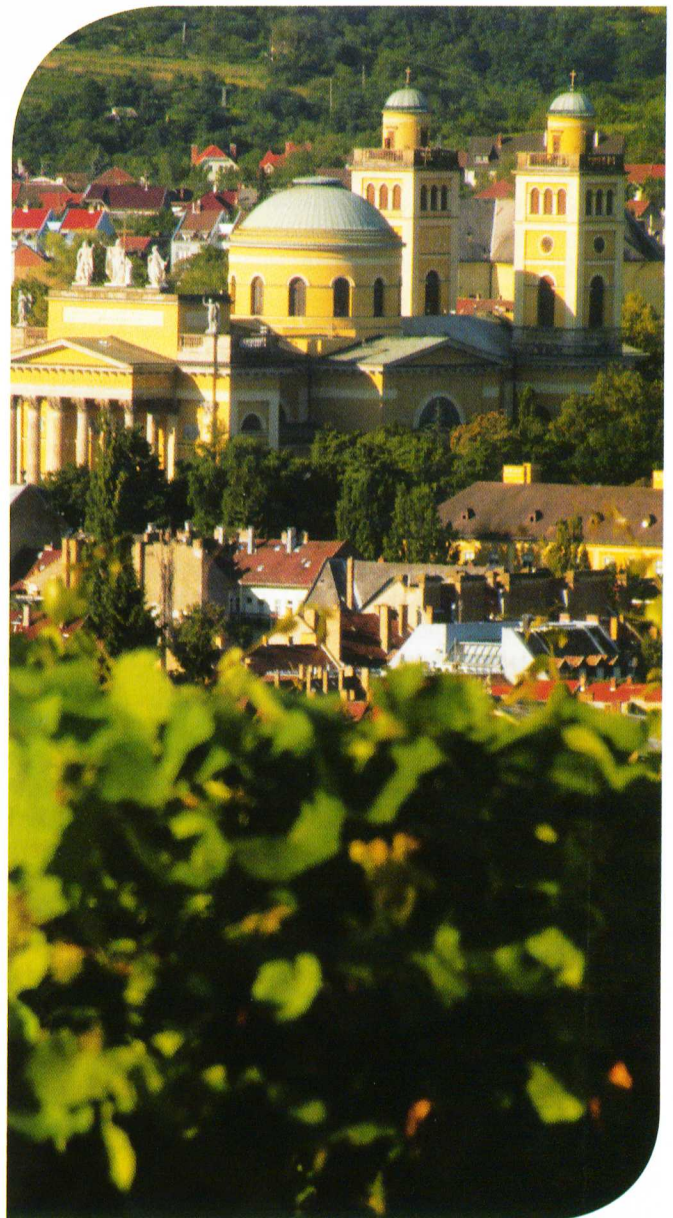
Az internetes szavazást követően a nemzetközi zsűri által legjobbnak ítélt tíz épületnek nyilvános zsűrizésen kell bemutatkozni, majd a médiazsűri dönt a díjazottakról. A közönségdíjasok kiválasztásában tavaly is az index.hu volt az epiteszforum.hu partnere. 2014. november 27-én a nyilvános zsűrizésnek és az ünnepélyes díjátadásnak első ízben az Uránia Nemzeti Filmszínház díszterme adott otthont.

CSUTORÁS

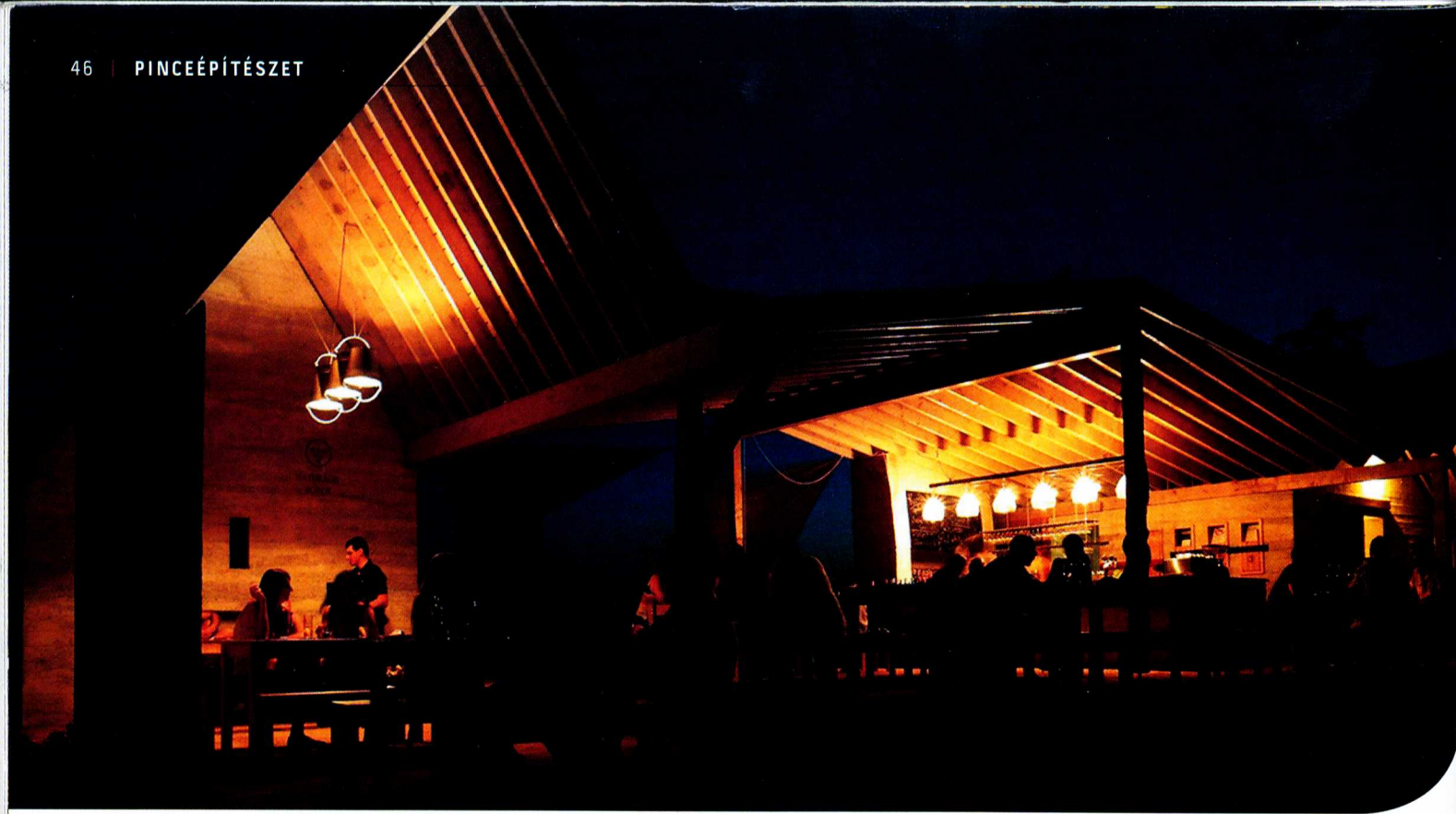
A díjazás körülményei után ismerkedjünk meg a borászat hátterével is. Csutorás Ferenc emblemikus egri borász család leszármazottja, akinek a borászkodás nem csupán a hagyomány továbbvitelét

HA EGY LÉTESÍTMÉNY MÉG EURÓPA LEGSZEBB METRÓVONALA, A BUDAPESTI NÉGYES ÉPÍTMÉNYEIT IS FELÜLMÚLJA EGY ADOTT ÉV ÖSSZESÍTŐ ÉRTÉKELÉSÉN, ARRA MÁR IGENCSAK FEL KELL KAPJUK A FEJÜNKET

jelenti, hanem egyfajta küldetést is. Nagyapja kalandos életéről akár könyvet is lehetne írni. A második világháború végéig Eger legtekintélyesebb, több száz holdas szőlőterülettel bíró nagygazdája volt. Az akkor szokásos eljárásnak megfelelően elvették a birtokát, és mindent elkövettek meggyőzése érdekében, hogy mint emblemikus

→ EGER KÖVETKEZETES ÉPÍTKEZÉSSEL ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI TÉREN IS ORSZÁGOS BORÁSZATI KÖZPONTTÁ VÁLT. NEMSOKÁRA ÁTADJÁK AZ ÉRSEKI PALOTA KERTJÉT IS A BELVÁROSBAN

→ A VENDÉGLÁTÓ KÖZPONTBAN A SZŐLŐTÁBLA KELLŐS KÖZEPÉN ÉLVEZHETJÜK A TÁJ ADTA BOROKAT

borosgazdának a termelőszoövetkezetben van a helye. A „meggyőzés” igencsak gazdag repertoárja a télikabátban izzadó delikvens tüzelő vaskályha mellé ültetésétől egészen a lóhoz kötve földön vonszolásig terjedt. Ezúttal azonban minden eszköz hatástalannak bizonyult. Börtönbe zárták, kiengedték, újra becsukták, majd ismét kiengedték, de megtörni nem tudták — egyedülként nem lépett be a szövetkezetbe, merthogy ő egy Csutorás.

Hihetetlen üzleti érzéke és vasakarata révén mindig a talpára esett. Börtönévei alatt sikerült megtalálnia a kikaput és a megfelelő öszszeköttetéseket, annak idején ugyanis a szürkeállomány minőségi fele a börtönökben volt található. Egy lecsukott ügyvéden keresztül kapcsolatot talált Puskás Öcsihez, az Aranycsapat vezéregyéniségéhez. Puskás kapott egy demizson Csutorás-bort, és azonnal tudta: üzleti szempontból is van benne fantázia, hiszen kiemelkedő a minősége. Puskás Öcsi aztán elintézte, hogy kettesben borozót nyissanak Budapesten, a Béke Szálló mögött. Az üzlet remekül ment, mivel a bor minőségének köszönhetően, no meg szolidaritásból az egész csapat oda járt borozgatni, beszélgetni. Az a hely pedig, ahol találkozni lehetett az Aranycsapat tagjaival, ellenállhatatlanul vonzotta a szurkolók és érdeklődők hadát is. 1956-ban azután Öcsi elhagyta az országot, de ez sem jelentette a vállalkozás végét, ugyanis társtulajdonosként Sándor Csikar vette át a szerepét. A Csutorás család így a rendszerváltozásig meg tudta őrizni eredeti birtokának legalább egy töredékét, mintegy tíz holdat, ami még így is a legnagyobb személyi tulajdonban lévő egeri szőlőterületnek számított.

A NAGYAPA SZELLEMISSÉGÉT MEGŐRIZVE

Sziklaszilárd magatartásával a nagyapa egyfajta erkölcsi példát mutatott Csutorás Ferencnek mind életvitelét, mind pedig borászati filozófiáját illetően. Borászatában ez főként abban mutatkozik meg, hogy nem tudták bedarálni a divathullámok. Megmaradt a tradicionális eljárásnál, vagyis nem használ fémtartályokat, sem pedig fajlesztőket. Borai hagyományos módon fakácikban (azaz hatalmas fakádakban) érlelődnek, ami nem csupán ízvilágukban, hanem konzisztenciájukban, strukturáltságukban is érzékelhető. Ezek a borok a palack megnyitását követően is egyben maradnak, tartásuk van, olykor a nyitást követően még napokig fejlődnek, nem esnek szét,

nem virágoznak el egyhamar. Csutorás Ferenc a nagypapjának komoly segítséget és egzisztenciális támogatást nyújtó nagyszerű futballistáink emlékére készítette el az Aranycsapat borcsaládját, amelyben Grosics Gyulától Puskás Ferencig minden játékosnak megvolt a maga sajátos megfelelője a palackban.

Mindazok, akik ismerik Csutorás Ferencet – Csutit –, egy dolgot bizonyosan tudnak róla: nem hoz elhamarkodott döntéseket. Márpedig most nagy fába verte a fejszét, jóval szélesebbre tárja borászatának kapuit, és minden érdeklődőnek bepillantást enged annak mindennapjaiba. Két barátjával, Csernus Imrével és Mészáros Péterrel társulva egy sajtóságos borkomplexumot hoztak létre, amely egyben látogatóközpont, camping és borklub is.

TITOKBOR

Csutorás Ferenc nem csupán borász, hanem az egeri borászat történetének aktív kutatója is. Levéltári anyagok, valamint Gróber Ferenc tevékenységének kutatása során felfigyelt rá, hogy a kárpótlási folya-

→ CSUTORÁS FERENC NEM CSUPÁN BORÁSZ, HANEM EGERI BORÁSZATI TÖRTÉNETÉNEK AKTÍV KUTATÓJA IS

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK: Álmos Gergely, Mezey Tamás
TARTÓSZERKEZET: V. Nagy Zoltán
ÉPÜLETGÉPÉSZET: Mészáros Olivér
ÉPÜLETVILLAMOSSÁG: Paizs István
BERENDEZÉSEK: Nyilas Kálmán
GRAFIKA: Mészáros Péter
KIVITELEZŐ: Mészáros Imre

mat lezárását követően nem revitalizálták a volt érseki szőlőterület szívét, az Érseki dűlőt, így a terület tovább parlagosodott, elbozósodott, az egykor művelt szőlőtőkék pedig vadon termettek, holott valaha innen került ki a legjobb minőségű szőlő. Elhatározta, hogy megmenti az egykori érseki szőlőskert tőkéit, és barátai segítségével területet vett az Almagyar-dombon, az Érseki dűlőn. Amikor 2007-ben és 2009-ben leszüretelték a kivágott bozót alól előtörő szőlőt, valóságos csodára bukkantak. Mindkét szüret különleges minőségű bort adott, amelynek az Érseki Titokbor nevet adták. A szőlőtőkék ampelográfiai vizsgálata még folyamatban van, az azonban egyértelmű, hogy olyan, a terroirhoz, a sajátos körülményekhez a történelem évszázadai alatt tökéletesen alkalmazkodott helyi fajtáról van szó, amely a leghitelesebben képes megjeleníteni az egri történelmi borkaraktert.

Az Almagyar dűlőt az érseki szőlőskert vesszőiből készített oltványokkal ültették be, és erről fogják majd visszatelepíteni ugyanezt a megmentett antik szőlőfajtát az Érseki dűlőre. Izgalmas kísérletről van tehát szó, amely egyfajta mentőakció is. A történet kísértetiesen

→ A KISTÁLYAI ÚTI CSUTORÁS-PINCÉBEN HAGYOMÁNYOS MÓDON ÉRLELŐDNEK A BOROK, TÖBBSÉGÜKBEN 5 HL-ES HORDÓKBAN

emlékeztet Mészáros Pál történetére, aki megmentett egy kivételesen öreg szőlőtőkét, és ma már öt hektáron műveli ennek az egyetlen tőkének a származékait. Az ampelográfiai vizsgálat ősi pontusi fajtának minősítette, és Szent Grál néven palackba kerülő termése ma már a szekszárdi borok élvonalába tartozik. Ez a példa folytatásra talált Egerben is, mert érdekes lehet ugyan, hogy milyen borokat adnak itt a világfajták, azért az igazi élmény mégis csak az, ha autochton, eredeti helyi fajtát köstölhatunk Egerben.

A HELYSZÍN

Almagyar egykor önálló település volt Egertől keletre, amely a török harcok idejében elnéptelenedett. Az Almagyar dűlő nyugatról Eger belterülete, az Érseki dűlő, keletről pedig a Nagy-Eged-hegy, a Tornysos dűlő között helyezkedik el. Eger és környéke északi szőlőterületeinek fekvése következtében itt a talaj adottságai mellett meghatározó szerepe van a terület védettségének és kitettségének. Elsősorban a domborzat tagoltságának köszönhetően alakulhattak ki ezen a vidéken szőlőtermesztésre nagyszerűen alkalmas mezoklimájú területek, amelyek védettek az északi szelektől. Az ilyen jó kitettségű dűlőkön az éves napfénytartalom meghaladja a 2100–2200 órát, a tenyészidőszak hőösszege pedig a 3400–3600 °C-t is. Az Almagyar ezek közé a dűlők közé tartozik, a talaját pedig ásványi anyagokban és nyomelemekben gazdag riolittufa alkotja.

→ A VENDÉGLÁTÓ KÖZPONTBAN A MEGFELELŐ BOROKRÓL CSUTORÁS FERENC, MÍG A MEGFELELŐ KÁVÉRÓL CSERNUS IMRE GONDOSKODIK

A hulladékként kezelt tufakőn kívül az épületek különböző szerkezeti elemei – így például az ajtólapok, az évszázados téglá- és cementlapok, külső járőfelületek – kivétel nélkül a minimál költségvetéshez igazodó, újrahasznosított anyagokból készültek. A Borteraszhoz kapcsolódó kézmosó „vályú”, a rézcsövekből hajlított csapok, lámpák, az információs rendszer egyaránt kereskedelmi forgalomban nem kapható, non-standard termék; helyi és egyedi, az építés folyamata során született, rendhagyó megoldás.

A hulladékként kezelt tufakőn kívül az épületek különböző szerkezeti elemei – így például az ajtólapok, az évszázados téglá- és cementlapok, külső járőfelületek – kivétel nélkül a minimál költségvetéshez igazodó, újrahasznosított anyagokból készültek. A Borteraszhoz kapcsolódó kézmosó „vályú”, a rézcsövekből hajlított csapok, lámpák, az információs rendszer egyaránt kereskedelmi forgalomban nem kapható, non-standard termék; helyi és egyedi, az építés folyamata során született, rendhagyó megoldás.

ŐSI MINTA, KORSZERŰ TECHNOLÓGIA

Csutorás Ferenc Csernus Imrével és Mészáros Péterrel erre a komplex borászati és borturisztikai vállalkozásra összpontosítva hozta létre az Almagyar-Érseki Szőlőbirtokot (AÉS). 2014. június 22-én nyitották meg a birtokon az Almagyar Borkemping, Borteraszh és Venyige Spa-t, ahol egy vendéglátó központot, fürdőmedencét, kilátót, valamint a venyigék közt megbúvó, sajátos építészeti eszköztárral kialakított négy kisebb kunyhót találunk. Régi eljárást alkalmaztak új anyaghasználattal, vagyis vert paticsfal-technológiát csömösztölt betonnal, vastag, hatásosan hőszigetelt falakkal. A vidék meghatározó anyaga a tufakő, amely egyúttal a helyi pincék készítése, azaz a tufasziklák kivájása során kőzuzalék formájában előálló hulladék is volt. Az építmények falai e kőhulladék újrafelhasználásával, rétegesen rakott és manuálisan kevert, döngölt földbetonból készültek, és a kivájt pincék klímáját, falstruktúráját és anyagszerűségét idézik. Ezek a helyi, középkori eredetű „lábaskunyhóra” hajazó, kisméretű, magas bádogtetős, vastag monolit földfalakkal rendelkező építmények úgy bújnak meg a szőlősorok között, hogy csupán a tetejük látszik, így védettségükkel nagyszerű pihenési lehetőséget nyújtanak. A Borteraszh formája alapvetően a hagyományos léptékű kunyhók összetoldásának hozadéka, fedett, mégis nyitott és szellős tere kiválóan enyhíti a nyári forróságot. Táj, szőlő és építészeti gyönyörű harmóniáját élvezhetjük a bor jegyében. A parkolóban lakókocsiknak is elegendő helyet találunk, a panoráma a Nagy-Eged-hegyre nyílik, a szőlősorok között megbúvó csőszkunyhó-bungalóktól a szőlő karnyújtásnyira, a medence pedig egy ugrásnyira van, a borospalackok már behűtve – lehet valami még ennél is vonzóbb?